

Amputatiemethoden, zoals ze ooit werden afgebeeld in een chirurgisch handboek.
(Foto overgenomen uit 'Stad en Lande')

De dorpsdokter had het ook in de 18e eeuw al druk

Johannes Stegnerus uit Winsum was dorpsdokter op het platteland. In een tijd waarin het niet best was al je echt wat overkwam, namelijk in de tweede helft van de 18e eeuw. Maar Stegnerus deed zijn best, zal waarschijnlijk weinig anders gedaan kunnen hebben dan branden te blussen, om het zo maar eens te zeggen. Hij moest werken in een enorm gebied in het Noorden van de provincie Groningen. Hij kwam trouwens ook veel in de stad van deze naam om patiënten te helpen. Ondanks alle beperkingen die de jaren 1700 - voor onze begrippen althans - met zich meebrachten, was Stegnerus een deskundig en geliefd man. Dat kan tenminste worden opgemaakt uit het artikel dat dr. Hidde Veenstra uit Warfum in het nieuwe nummer van 'Stad en Lande', het cultuurhistorisch tijdschrift voor Groningen, publiceert. "We kunnen concluderen," zo besluit Feenstra zijn artikel, "dat Johannes Stegnerus bij hoog en bij laag in aanzien moet hebben gestaan. Ook op het Groninger platte-

land waren dus voor 1800 reeds bekwame geneesheren werkzaam."

De dokter moet het (er is dus eigenlijk weinig veranderd voor een arts op het platteland) druk hebben gehad. "Zijn werkgebied besloeg heel Hunsingo: van Zoutkamp tot Uithuizermeeden en Oosternieland had hij patiënten," aldus Feenstra. "Verder in Loppersum, Bedum Noord- en Zuidwolde, Adorp en Groningen." Maar ook kwam hij in het Westerkwartier, het oostelijk gedeelte Middagh vooral. Maar zelfs tot in Enumatil werd hij bij patiënten geroepen. Een schier onmogelijke opgave naar het lijkt, maar Stegnerus deed het wel.

Zijn patiëntenkring, maakt Feenstra duidelijk, bestond uit welgestelde boeren, hoge heren van de jonkersfamilies in het Ommeland. De dokter verrichte tal van handelingen. Stegnerus trok tanden en kiezen (dat is trouwens tot ver in de vorige eeuw de taak geweest van de dorpsdokter), maar ging ook een borstampuatie niet uit de weg. Ook verrichtte hij

wel operaties, zo wordt uit het artikel van Hidde Feenstra duidelijk. Verstrekking van geneesmiddelen behoorde eveneens tot zijn taak. "De regenten schijnen nogal eens last van verstoppingen te hebben gehad," schrijft de auteur, "want zij waren gretige afnemers van laxermiddelen." Opvallend noemt Feenstra het ook dat veel joden tot de patiëntenkring van Stegnerus behoorden. "Kennelijk waren zeer velen tevreden met de behandelingen, want de rekeningen lopen dikwijls over langere tijdvakken."

Werd het werk van de dokter gewaardeerd door de bevolking, bedacht dient er echter wel te worden dat hij toch geen academische opleiding als arts had. Zijn kennis had hij door overdracht en ervaring. Daarom noemde hij zich ook *medicinae practicus*, een praktijzn. En daarvan waren er in de provincie Groningen enkele meer. Pas in de 19e eeuw kwam er een academische opleiding voor wat de nu de huisarts noemen.